

Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

2009-02-05
1 (3)
Dnr 2008:03005

Yttrande över slutbetänkandet *Möjlighet att leva som andra* - Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning (SOU 2008:77)

Dnr S2008/7126/ST

Slutbetänkandet med namnet *Möjlighet att leva som andra* rör till övervägande del frågor vid sidan om Skolverkets ansvarsområde. Skolverket vill dock understryka vikten av att vidta åtgärder som stärker barns och ungdomars rättigheter och stöder därför förslag som knyter an till Barnkonventionen. Skolverket stöder också förslagen som ger barn rätt till information och att komma till tals inför åtgärder som rör dem själva, liksom att personer som genom lagförslaget kan komma att arbeta i nära kontakt med barn prövas på samma sätt som skolpersonal.

Vidare anser Skolverket att det är bra att LSS-kommittén vill åstadkomma ett förtydligande om kommunernas ansvar när boendet tillhandahålls inom en annan kommun än den där personen är folkbokförd. Kommitténs förslag kan bidra till att underlätta studier i annan kommun vilket inte sällan är det enda alternativet för vissa ungdomar med funktionsnedsättning.

Däremot saknar Skolverket en mer utvidgad belysning av vissa specifika frågor som gäller barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Dessa kommenteras nedan.

1. Förslaget att endast de som har aktivitetsersättning eller sjukersättning ska erbjudas daglig verksamhet bör prövas mot förslaget i utredningen om en översyn av aktivitetsersättningen (SOU 2008:102). Detta för att barn/unga med funktionsnedsättning inte ska falla mellan stolarna i ett nytt regelsystem. För elever som inte går vidare till gymnasiestudier eller motsvarande kan daglig verksamhet svara mot ett behov. Skolverket vill i detta sammanhang påminna om det kommunala uppföljningsansvaret som innebär att hemkommunen ska hålla sig informerad om hur ungdomar som fullgjort sin skolplikt, men inte har fyllt 20 år, är sysselsatta (1 kap 18 § skollagen).

Betänkandet ger många förslag för att förenkla, effektivisera och arbeta in lagen om assistansersättning (LASS) i den nya lagen om stöd och service. Huvudsyftet är att komma tillrätta med den kraftiga kostnadsökningen som hotar att urholka intentionerna i LASS. Skolverket har inga synpunkter på de förslag som betänkandet redovisar men ansluter sig till de synpunkter som redovisas om behovet av en nationellt fastställd utbildning till personlig assistent. En sådan skulle kunna erbjudas analogt med den påbyggnadsutbildning till elevassistent som vissa kommuner anordnar. Skolverket har svårt att se att en väl genomtänkt utbildning skulle hota självbestämmanderätten för de assistansberättigade.

Skolverket hade önskat att utredaren belyst problemet i förhållande till skolan när barn och unga har personlig assistans. Det är naturligtvis bra med en enhetlig tillämpning. I vissa fall medger Försäkringskassan att den personliga assistenten också assisterar i skolan, i andra fall vill man att kommunen ska stå för all assistans under skoldagen. Det finns flera komplikationer värda att belysa som t.ex. sammanhänger med att vårdnadshavare gör anspråk på att personliga assistenter kan vara behjälpliga i skolan. En sådan fråga handlar om att det för många är oklart vem som har ansvaret när den personliga assistenten också närvarar i skolarbetet. En annan fråga, som kan hänga samman med avsaknaden av en fastställd yrkesutbildning, är assistentens karaktär av genomgångsyrke. Detta leder till att skolan får avsätta tid för att diskutera insatser och ansvar alltför ofta.

I samband med att elever söker till den rh-anpassade gymnasieutbildningen i någon av de fyra kommunerna som genomför denna kan ett beslut från Försäkringskassan om att inte bevilja personlig assistent, som också ska finnas till stöd före och efter skoldagen, medföra att en elev avstår från utbildningen där. Den trygghet och relation som eleven byggt upp med en personlig assistent kan betyda mer än en viss gymnasieplats. Samtidigt är det en svår uppgift för skolan att ta emot personliga assistenter med ett omsorgsinriktat uppdrag i en miljö som avser att erbjuda pedagogisk utmaning och krockar förekommer, även om intrycket är att många skolor lärt sig att hantera frågan utifrån vad som är elevens bästa. I vissa fall kompliceras situationen ytterligare då vårdnadshavare också är personliga assistenter. Skolan anställer också emellanåt elevassistenter som inte sällan förväntas ikläda sig den personliga assistentens roll. En risk är också att det runt en elev i skolan faktiskt kan finnas för många vuxna. Sammantaget finns här fler frågor kring gränsen för personliga assistenters ansvar som fordrar ett tydliggörande.

2. Utredaren föreslår att begreppen "autism och autismliknande tillstånd" ersätts med "autismspektrumtillstånd" Skolverket vill uppmärksamma att "autism och autismliknande tillstånd" används i skollagen när det gäller

rätten att tas emot i särskolan. Det finns skäl att sträva efter en harmonisering av begrepps användningen i olika lagar.

På Skolverkets vägnar

Camilla Asp
Stabschef

Staffan Engström
Undervisningsråd